

Euskerea erabilteko

IRAKURGAI ERREZ POLITAK

Textos con vocabulario
reducido para principiantes

Nun zer:

I.—SAGAR ERDIA

II.—ERRAUSKIÑE

III.—SALOMON ERREGE ONA

IV.—DRINGILIN DRON

(Lau antzerki labur)

Preparado por:

EUSKERAZALEAK

ASOCIACION PARA EL FOMENTO
DEL VASCUENCE

C. de Larreátegui, 14-2.º - BILBAO

Idazlanok euskera errezean eta iztegi laburrez idatzi dira, ta asmo onegaz argitaratzen doguz:

Gure izkuntza ikasten diardenak, irakurgai polit eta egokien bidez, ikasi daben apurtxoa alkarrizketan erabilli dagien.

Ori dala-ta, antzerki-eran agertuko dira geienetan orrelako idaztitxoak. Orretara, ikasleak antzestuta, lagun-arteko euskera bizia erabilten oituko dira.

Tienen estas obritas, escritas en un lenguaje fácil y con un vocabulario reducido, la finalidad de proporcionar a los estudiantes de nuestro idioma temas de lectura asequibles a sus todavía escasos conocimientos, y la ocasión de practicar el diálogo usual. Se dan a estas lecturas, preferentemente, la forma de pequeñas obras teatrales para que en los colegios o centros puedan ser representadas por los alumnos y sirvan así para practicar mejor el idioma.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Depósito Legal: BI. - 2.159 - 1968

SAGAR ERDIA

ANTZEZLARIAK (Lagunak)

IÑAKI, mutikotxua
MANU, mutikotxua
AGURE ZAAR bat

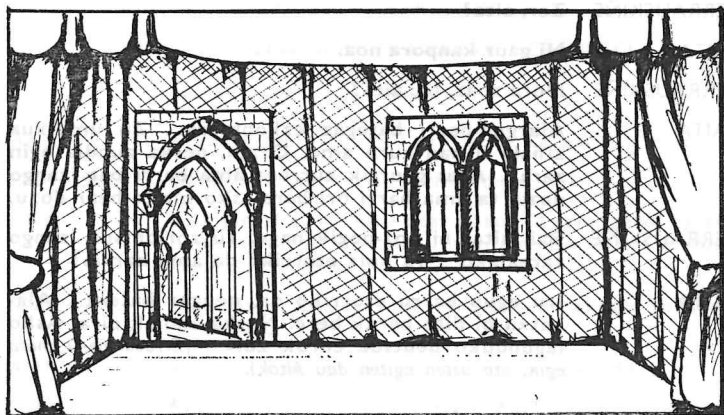
(Neskatoen artean egitekotan, beste izen batzuk ipiñi leitekez: **Miren, Begoña ta Atso Zaar bat...**)

- IÑAKI   **Zu, Manu, begitu! Sagar bat aurkitu dot!**
- MANU   **Ene! Emoidazu neuri orren erdia. Nik neure arkatzaren (lapitzaren) erdia emongo deutsut.**
- IÑAKI   **Bai, ondo dago. Emoidazu, ba, zeure arkatzaren erdia.**
- MANU   **Emen dozu. (Manu-k bere lapitzaren erdia emoten deutso Iñaki-ri).**
- IÑAKI   **Ederto. Orain, nik sagarraren erdia emongo deutsut. (Bere sagarraren erdia emoten deutso Manu-ri).**

- MANU (Asarre) **E, Iñaki, zure sagar-erdi ori andiagoa da.**
- IÑAKI **Zer diñozu? Bardin-bardiñak dira zati biak.**
- MANU **Baietz? Ea, itxi niri zure zati ori, ikusteko.**
- IÑAKI **Zuri itxi? Ez, nik ez deusut itxi gura.**
- MANU (Geroago ta asarreago) **Ez, e? Zu beti gaiztoa! Ez diñozu, ba, bardiñak direala biak? Ba, bardiñak badira, artu zuk nire erdi au, ta emon niri zeure erdi ori.**
- IÑAKI **Ez. Ez dot gura! Ez deusut emongo!**
- MANU **Ezetz? Ba, emon egin bear deustazu. Bestela, jo egingo zaitut. (Agure Zaar bat sartzen da).**
- AGUREA **Baiña, mutikotxuok, zergaitik zagoze asarre?**
- MANU **Nik Iñakiri neure lapitzaren erdia emon deusat. Bere sagarraren erdia emon deust berak niri... Baiña, begira: bere sagar-erdi ori, nirea baiño asko andiagoa da... Iñaki mutil gaiztoa da!**
- IÑAKI **Nire erdi au ez da andiagoa. Ikusi. (Agurea-ri emoten deutso bere sagar-erdia).**
- AGUREA **Orain zuk bere, Manu, itxi niri zeure sagar-erdi ori, ikusteko. (Manu-k emoten deutso Agureari bere erdia)... Nik uste dot, zati biok bardiñak direala.**
- MANU **Ez, ez; Iñakiren zatia andiagoa da.**
- IÑAKI **Manu, zu mutil gaiztoa zara. Biok bardiñak direala diño Agureak. (Agureari diñotso): Jauna, emoidazu nire erdia.**
- AGUREA **Ara, Iñaki: zuk diñozunez, zure sagar-erdia ta Manuren erdia bardiñak dira. Ba, orduan, auxe egingo dogu: Artu zuk Manuren sagar-erdia, ta zeure erdia emongo deusat nik Manuri.**
- IÑAKI **Ez, ez! Emoidazu nire sagar-erdi ori!**
- MANU **Bai, bai! Emoidazu niri Iñakiren erdi ori!**
- AGUREA **Bai, nik uste dot Iñakiren sagar-erdi au anditxuagoa dala. Zatitxu bat kenduko deusat Iñakiren erdi oni. Orduan, bardin-bardiñak izango dira biak.**

- MANU **Bai, orduan bardiñak izango dira.** (*Agureak Iñakiren sagar-erdiari zatitxu bat kentzen deutso*).
- IÑAKI **Ene! Begitu! Manuren erdi ori andiagoa da orain. Manuren sagar-erdia gura dot nik.**
- MANU **Ez. Orain bardiñak dirak biak. Emoidazu niri neure erdi ori.**
- AGUREA **Ez, Manuren erdia andiagoa da. Manuren sagarrari bere, zatitxu bat kenduko deutsat.** (*Manu-ren sagarrari zati txiki bat kentzen deutso*). **Ikusi: orain bardiñak dira.**
- MANU **Begitu! Iñakiren erdi ori andiago da orain. Nik Iñakiren erdi ori gura dot.**
- IÑAKI **Ez, ez; bardiñak dira. Emoidazu nire erdi ori.**
- AGUREA **Nik uste dot, Iñakiren sagar-erdi au apur bat andiagoa dala. Iñakiren erdi oni beste zatitxu bat kendu bear deutsat.** (*Iñaki-ren erdiari beste zatitxu bat kentzen deutso*).
- IÑAKI **Baiña orain Manuren erdi ori andiagoa da.**
- AGUREA **Bai? Ba, Manuren erdi ori andiagoa bada, beste zati txiki bat kenduko deutsat.** (*Artu Manuren sagarra, ta jan egiten dau dana*).
- MANU **Ene! Ene! Orain Iñakiren sagar-erdia nirea baiño andiagoa da. Emoidazu ori neuri.**
- AGUREA **Ara: Iñakiren erdia andiagoa bada, ori bere jan egin bear ko dot.** (*Artu Iñakiren sagar-erdia, ta jan egiten dau dana*). **Mutikotxuok! Ikusi ta ikasi: ez iñoiz asarretu! Asarratzen direanak, ez dabe iñoiz gauza onik ataraten asarretik...**

MANU	Bal, orđan bardlık izango dirin (Aguror İskiten soğor- orđan izilke bal kaman deute).
İNAKI	Enef Beğul Manuren erdi orđ andığos da orain Ma- nuren sagar-erdiz gure dot nite.
MANU	Ex, Orain bardlık dirik dirik Emoidaxu nil neure erdi orđ.
AGUREA	Ex, Manuren erdiz andığos da, Manuren sagar-erdiz beaz, xarixu bat kenduko deutez. (Manuren soğor-erdiz izilke bat kaman deutez, İskur: orain bardlık dirik.)
MANU	Beğul İskiten erdi orđ andığo da orain İskit İskiten erdi orđ gure dot.
İNAKI	Ex, ex; bardlık dirik Emoidaxu nite erdi orđ.
AGUREA	İskit erdi dot, İskiten soğor-erdiz an agur bat andığos dala İskiten erdi orđ beste xarixu bat kendu beaz deutez. İskit-İskit erdiz beaz soğur bat kaman deutez.
İNAKI	Baldı orain Manuren erdi orđ andığos da.
AGUREA	Baldı Bal, Manuren erdi orđ andığos bada, beste xali İskit bat kenduko deutez. (Manuren soğor-erdiz izilke bat kaman deutez.)
MANU	Enef Enef Orain İskiten soğor-erdiz nite baldı an- dığos da Emoidaxu orđ neure.
AGUREA	Ara: İskiten erdiz andığos bada, orđ beaz jan egin beazko dot. (Ara İskiten soğor-erdiz izilke orđ beaz) Mullukoxuki İskit izilke: ex İskit asarretul Ara- retzen İskitenak, ex dala İskit gure orđ İskiten asarretul.

ERRAUSKIÑE

Antzezleriak:

AITA

AMA

ERRAUSKIÑE

ANA ta JOANA (Errauskiñe-ren aizta-ordeak)

PRINTZIPEA

MAITAGARRI bat

Printzipearen OTSEIN bi

Printzipearen etxean, gizon eta emakume asko

1-GO AGERRALDIA:

ERRAUSKIÑE-NEKO GELA BATEAN

(Errauskiñe neskatotxua zan, ama il jakonean... Orain, aita ba doa, alargun-barri bategaz ezkontzera. Alargun-barri onek alaba gazte bi ditu: Ana ta Joana. Urdiñez jantzita dago Errauskiñe. Aita sartzen da).

AITA

Errauskiñe, nik gauzatxu bat esan bear deutsut, ba, zuri...

ERRAUSKIÑE Zer, aita?

AITA Ni gaur kanpora noa.

ERRAUSKIÑE Nora zoaz, ba, aita?

AITA Alargun-barri bategaz ezkontzera... Zu umetxua ziñala il zan zure ama. Orain, neska aundia egin zara... Ara: gaurtik aurrera ama barri bat izango dozu, ta ama barri ori bere asko maite bear dozu.

ERRAUSKIÑE Bai, aita; ni poz-pozik nago, zu zoriontsua izango zarealako... Ta noiz etorriko da ama barria?

AITA Iru egun barru etorriko da, neugaz batera... Alabatxu bi ditu berak bere. Neska andiak dira. Asko lagunduko deutsue eurok zuri... (Errauskiñe-ri mosu egin, eta urten egiten dau Aitak).

ERRAUSKIÑE

2-GARREN AGERRALDIA

LEENGO GELAN

(Errauskiñe jesarrita dago, leengo gelan bertan. Aita sartzen da. Bero-negaz datoz Ama barria ta neska biak: Ana ta Joana).

AITA Errauskiñetxu, auxe dozu, ba, zure ama barria...

AMA Asko poztuten nau zu ikusteak, Errauskiñe. Ze pozik biziko garean alkarregaz! Neska biok zeure aitzak izango dira. Ana: neskatilla au Errauskiñe da. Joana: Errauskiñe da au... Poz-pozik biziko zarie irurok alkarren ondoan. (Alkarri mosu egiñez).

JOANA Erdu, Errauskiñe. Zatoz, gure jantzi barriak ikustera. (Ana, Joana ta Errauskiñe-k urten egiten dabe gelatik).

AITA Maite izango dozu zuk Errauskiñe? Lagunduko deutzazu?

AMA Bai orixel!... Goazen baratza ikusten. (Ba doaz).

3-GARREN AGERRALDIA:

LEENGO GELEA BERA. ILLABETE GEROAGO

(Ana ta Errauskiñe dagoz gelan, lanean...)

- ANA Errauskiñe, artu nire jantzi au ta garbitu egizu...
- ERRAUSKIÑE Baiña nik bazkaria gertau bear dot...
- ANA Zuk jantzi au garbitu bear dozu. Ta arin, gero! Egizu neuk agintzen dodana. (Emoten deutso jantzia Errauskiñe-ri. Au kanpora doa... Joana sartzen da).
- JOANA Nun dago Errauskiñe? Neure oiñetakoak garbitu bear ditu...
- ANA Ez, orain neure jantzia garbitzen joan da.
- JOANA Beti zeure jantziak garbitzen! Zuri larregi laguntzen deutso Errauskiñe-k... Orain neure oiñetakoak garbitu bear ditu. Oraintxe dei egingo deusat, ona etorteko...
- ANA Ez deitu, gero! Orain neure jantzia garbitu bear dau-ta...
- JOANA Bai, deituko deusat... Oraintxe deituko deusat (Aizta biak asarre. Ama sartzen da).
- AMA Baiña... zer dala-ta dira asarreok?
- JOANA Errauskiñe-k larregi laguntzen deutso Ana-ri: beti dabil onen jantziak garbitzen... Orain neure oiñetakoak garbitu bear ditu.
- AMA (Errauskiñe-ri dei eginda) Errauskiñe, Ana-ri bakarrik ez, Joana-ri bere lagundu bear deusazu... Ea, bizkorrago lan egin bear dozu, ez ain astiro!
- ERRAUSKIÑE Baiña, ama, nik ezin dot: bear larregi daukat egiteko...
- AMA Bear larregi? Neskatilla alper bat baiño ez zara zu!... Zoaz, bai, ta garbitu Joana-ren oiñetakoak bere. (Amak errauskiñe jo egiten dau. Errauskiñe negarrez. Aita sartzen da).
- AITA Zergaitik dago negarrez Errauskiñetxu?

AMA Zergaitik? Alperra dalako. Joana-ri ez deitso la-
gundu gura, oiñetakoak garbitzen...

ERRAUSKIÑE Aita, neuk egin bear dodaz emen lan guztiak, ala?
Nire aitzak zer egin bear dabe, ba?

AITA Ez, Errauskiñetxu; ez dozu olango gauzarik esan
bear. Zure aizta barriak asko maite zaitue. Bai,
ondo dakit nik ori... Zeuri laguntzea gura dabe
oneik. Baiña zuk ez dozu alperra izan bear... Zoaz,
ba, ta egin arin zeure zeregiñak. (*Errauskiñe kanpora
doa*).

AMA Nik asko maite dot Errauskiñe, baiña ume ori oso
alperra da. Ez dau lagundu gura.

AITA Alperra? Neuk berba egingo deitsat... Gaurtik
aurrera on-ona izango da. Ikusiko dozu. (*Ba doa*).

4-GARREN AGERRALDIA:

LEENGO GELEA BERA

(*Errauskiñe zutunik dago sutondoan. Ana ta Joana ate-ondoan dagoz.
Otsein bat dator atera*).

JOANA Zer gura dozu?

ANA Ene! Begitu! eskutitz bat dakar... (*Artu eskutitza ta
irakurten dau*). Ene! Au bai gauza ederra! Ba dakizu,
Joana, Printzipeak zer gura dauan?: gu guztiok bere
jauregira joatea gaur gabeen... Andiki asko izango
da an. Emen inguruko mutillik eta neskatillarik
ederrenak! Guk bai izango dogu zorional!

JOANA (*Ana-ren ondora joan da, eskutitza ikusteko*) Bai orixe!...
Gaur gabeen esango ete dau, ba, Printzipeak nogaz
ezkonduko dan? Amak diño, laster agertuko dauala.

ANA Geugaz ezkonduko dala esaten badau? Bai, orixe
esango dau! Bestela, oba ixilik egoten bada... Joana,
geure jantzirik ederrenak eroango doguz jaure-
gira... Errauskiñe, garbitu ondo nire jantzi gorri
luzea ta oiñetako gorriak...

JOANA Nik neure jantzi urdiñ-urdiña eroango dot, eta ganera neure pitxi ederrak... Errauskiñe, zoaz arin, eta ekarri ona nire jantzia... Zu zeu ezingo zara etorri Printzipearen jauregira: jantzirik bere ez daukazu orretarako, ta, ganera, zu ez zara polita bere... Ana! Emon arin eskutitz ori amatxori. (Errauskiñe, beera-begira, erdi negarrez. Kanpora joan eta ekarten ditu jantziak. Ana ta Joana amaren billa doaz, ariñketan).

5-GARREN AGERRALDIA:

ARRATSALDE ARETAN. LEENGO GELAN

(Ama ta Errauskiñe dagoz gelan).

AMA Errauskiñe, garbi dagoz oiñetakoak?

ERRAUSKIÑE Bai, ama, garbi dagoz.

AMA Orduan, Joana-ri ta Ana-ri deitu bear deutset. (Deitzen deutse): Joana! Ana! Etorri zaitez! Arin, baiña! Zalburdia atean dago. Ordua da Printzipearen jauregira joateko. (Ana ta Joana sartzen dira).

JOANA Errauskiñe, ekarri arin nire oiñetakoak! (Errauskiñe-k emoten deutsoz oiñetakoak Joana-ri. Joana jesarri egiten da, oiñetakoak jazteko). Ai! Ai! Oiñetakuok txikiegiak dira ta estu daukadaz... Baiña ze politikak direan! Sartuko ditut, ba! (Jazten ditu, ta zutundu egiten da) Ai! Au da miña! Ezin dot pausorik bere emon! (Jesarri egiten da; gero, barriro zutundu).

ANA (Arro-arro) Nik uste dot, Joana-ren jantzia baiño politagoa dala nire jantzi gorri luze au.

JOANA Baiña nire oiñetakoak zureak baiño politagoak dira!

ANA (Ateruntz doala) Au da jantziaren ederra! Bai, ba dakit nik: Printzipeak neu maite izango nau. Bai, neu maite izango nau Printzipeak.

JOANA Ni zu baiño gazteagoa naz eta politagoa. Neu maite izango nau Printzipeak...

AMA Orain, neskak, itxi asarreok, eta goazen arin-arin, zaldurdia atean dago-ta. (Neskatilla biak kanpora doaz, arro-arro. Ama deadarrez): **Aita!** Zertan zagoz, ba? **ERDU** arin, zaldurdia itxaroten dago-ta. (Ama bere ba doa. Aita sartzen da).

AITA Errauskiñetxu, guk joan egin bear dogu... Zure amak diño zuk ez daukazula jantzi politik Printzipearen jauregira joateko; orregaitik, gaur emen gelditu bearko dozu... Ain alperra zara zu, izan bere! Zergaitik ez dozu egin jantzi barri polit bat gaurko jai onetarako? (Aita bere ba doa, arin-arin).

ERRAUSKIÑE Ez, nik ez daukat jantzi politik; orregaitik, ni ezin joan Printzipearen jauregira... **Ai, ama!** Nik ementxe egon bear, bakar-bakarrik! (Jesarri sutondoan eta negarrez asten da).

6-GARREN AGERRALDIA

LEENGO GELAN

(Errauskiñe sutondoan jesarrita, negar baten. Maitagarri bat sartzen da, polit-polita).

MAITAGARRI Zergaitik zagoz negarrez, Errauskiñetxu?

ERRAUSKIÑE Nik lan larregi egin bear izaten dot etxe onetan; nire aitzak ez dabe ezer egiten... Nik ez daukat jantzi politik bere; nire aitzak, ostera, jantzi polit asko daukeez... Nire aitzak ez dira onak niretzako. Ta, ganera, ni alper aundi bat nazala esaten deusto amak aitari, ta aitak asarre egiten deust beti... Nik ezin euki jantzi politik, eun onik bere ez daukat-eta; baiña aitak ez daki au. Berak uste dau, amak asko maite nauala; baiña, ez. Oso gaiztoa da ama niretzat, eta ez nau maite. Iñork bere ez nau ni maite, ta orrexegaitik nago beti negarrez (Negar egiten dau).

MAITAGARRI Ez, Errauskiñetxu; zu ez zara alperra, zu oso bear-giña zara ta on-ona: nik ondo dakit ori... Ara: ain ona zarealako, zeuri laguntzera etorri naz. Zer gura dozu, ba, Errauskiñetxu?

- ERRAUSKIÑE** *(Triste)* Ez dakit, ba!
- MAITAGARRI** Nik ba dakit zuk zer gura dozun: zuk Printzipearen jauregira joatea gura dozu, ezta?
- ERRAUSKIÑE** Bai... baiña ni ezin joan aren jauregira: nik ez daukat jantzi politik. Ganera, nik ez daukat zalburdirik bere...
- MAITAGARRI** Ta, zer?... Maitagarri batek berealaxe egiten dauz *(ditu)* jantzi politikak eta zalburdia... Nik zeozer egin gura dot zure alde, ta, ori gura badozu, joango zara, bai, Printzipearen jauregira.
- ERRAUSKIÑE** Bai?... Ta zelan egingo dozu, ba, ori? Nun dozuz jantziak eta zalburdia?
- MAITAGARRI** Ara: neuk esaten deutsudan guztia egin bear dozu.
- ERRAUSKIÑE** Bai, bai pozik bere, Maitagarri on ori! Zeuk esaten deustazun guztia egingo dot nik...
- MAITAGARRI** Zoaz baratzera, ta ekarri andik sagar gorri aundi bat... *(Errauskiñe baratzera doa, ta berealaxe sagar gorri aundi bat dakar).*
- ERRAUSKIÑE** Emen dago sagar gorria.
- MAITAGARRI** Ederto. Itxi egizu sagar gorri ori ortxe ate-ostean. Gero, sartu barrura ta begitu egizu leiostik kanpora. *(Errauskiñe-k ixten dau sagarra ate-ostean. Gero sartu, joan leiora ta kanpora begiratzen dau).*
- ERRAUSKIÑE** Ene! Ene! Zelako zalburdi ederra, gorri-gorria ta urrezkoa dan-dana... Baiña, ta nun aurkituko dodaz zaldiak?
- MAITAGARRI** Ba daki zure katuak sagutxuak arrapaten?
- ERRAUSKIÑE** Oba ez! Amaika sagu arrapaten dau!... Oraintxe deituko deusatz. *(Kanpora urtetzen dau, katuari «mix-mix» deika. Gerotxuago or dator barrura, ta Maitagarriagana daroa katu).*
- MAITAGARRI** Mitxiña, arrapau egizuz sagutxu bi Errauskiñetxurentzat. *(Katua orma-zulo batera doa, ta berealaxe arrapaten ditu sagu biak, eta Errauskiñe-ri daroatsoz).*

- MAITAGARRI Ipiñi egizuz sagutxuok ate-ostean, zalburdi-aurrean. (*Errauskiñe-k kanpora daroaz sagu biak. Gero, sartu barrura ta leiora doa*).
- ERRAUSKIÑE Ene! Ene! Maitagarri: zaldi zuri polit bi ikusten dodaz nik! Baiña, nor jesarriko da zalburdi-aurrean? Nik ez daukat morroirik...
- MAITAGARRI Eroan egizu katu au. Ipiñi berau zalburdian. (*Errauskiñe-k ba daroa katua ta zalburdian ipinten dau. Gero, leen lez, sartu barrura ta leiotik begiratzen dau*).
- ERRAUSKIÑE Ene! Maitagarri! Gizon bat dago, orain, zaldi bien aurrean, ta zelako jantzi politak daukazan! Gorri-gorriak eta urrezkoak!
- MAITAGARRI Orrexek eroango zaitu zu Printzipearen jauregira, Errauskiñetxu.
- ERRAUSKIÑE (*Bere soiñekoari begira, erdi negarrez*): Baiña Printzipeak ez nau maite izango, onango jantzi zaarragaz...
- MAITAGARRI Ez, ume, olango jantzi zaarragaz ez; baiña maiteko zaitu, bai, zeure gelan aurkituko dozun jantzi polita ikusi ezker. (*Ba doa Errauskiñe arin be arin bere gelara. Gerotxuago nun agertzen dan, jantzi zuri polit bat jantzita. Lora polit baten antza dauka Errauskiñe-k*).
- ERRAUSKIÑE Ai, Maitagarri! Au bai jantzi polita! Ta zelako oiñetako txiki ederrak! Urregorritzkoak!... Eskerrik asko, Maitagarri! Oso ona izan zara niretzat. Olan bai, olan joan naiteke orain Printzipearen jauregira. Oi! Eskerrik asko, eskerrik asko!
- MAITAGARRI (*Errauskiñe-ri mosu egiñaz*): Polita zagoz, ume; polita benetan. Oso zoriontsua izango zara Printzipearenean. Zu Printzesa bat zareala uste izango dau arek.
- ERRAUSKIÑE Ez, ni ez naz Printzesea, Maitagarri. Baiña, ori bai; neskatilla zoriontsu bat naz ni orain. (*Errauskiñe atertzuntz doa, arin-arin*).
- MAITAGARRI Zu Errauskiñe; itxaron apur bat...
- ERRAUSKIÑE (*Barrero sartzen da*): Zer gura dozu, Maitagarri?
- MAITAGARRI Entzun ondo: auxe da gogoan izan bear dozuna: erlojuak gabeko amabiak jo baiño leenago biurtu

bear zara etxera. Bein amabiak jo ezkeru, zure gauza polit guztiak alde egingo deusue. Orduan ez dozu izango Printzesa baten antzik; betiko Errauskiñe-ren antza baiño ez dozu izango, zeure jantzi urdin zaar eta guzti. Ez aaztu, gero, nire berbok!

ERRAUSKIÑE Ez, Maitagarri; ez ditut aaztuko, gogoan izango dodaz. Erlojuak gabeko amabiak jo aurretik biur-tuko naz etxera... Eskerrik asko, milla esker, bein eta barriro, zuri, Maitagarri! (*Errauskiñe ba doa, arin. Maitagarria leiotik begira, irribarreka...*)

PRINTZIPEAREN JAUREGIAN

7-GARREN AGERRALDIA:

(*Printzipea zutunik dago, leio-ondoan. Jaun eta andra batzuk bere inguru-an. Printzipea leiotik begira*).

PRINTZIPEA Ene! Begira! Printzesa eder bat dator ona. Lora baten antza dauka, lora zuri polit baten antza... (*Jaun eta andrak leiotik kanpora begiratzen dabe. Gero Errauskiñe sartzen da atetik. Joana ta Ana ate-ondoan dagoz, zutunik. Ez dabe ezagutu euren aiztea danik Printzesa barri au*).

ANA Oso liraiña da. Ze jantzi polita! Gurea baiño milla bidar politagoa da orren jantzi zuria.

JOANA Ta pitxiak? Begira zelango pitxiak! Geuri bere amak pitxi geiago emon bearko deusku. Olakoxe pitxiak erosteko eskatuko deusagu...

PRINTZIPEA (*Errauskiñe-gana doa. Onen eskua artu ta mun egiten deus*):
Printzesa eder ori! Ondo etorria gure artera! Ni poz-pozik nago, nire jauregira etorri zarealako... Erdu neugaz eta ikusi nire lagunak. (Errauskiñe-k jaun-andra eta neska-mutik guztiakaz berba egiten dau). Printzipea bere alboan dabil beti).

JOANA Printzipea poz-pozik dago.

- ANA **Aren baten, Printzesa barri orrexegaz ezkondu gura izango dau... Zertarako etorri ete da ori gaur gabean? Ori etorri aurretik, Printzipearentzat neu nintzan emengo neskatillarik ederrena... Nik ezin dot maite Printzesa barri ori. (Printzipearen otseiñak gauza gozo asko dakarrez, jan-edanerako).**
- JOANA **Zer diñozu? Printzipea zeugaz ezkonduko zala? Bai zera! Zu zaarregia zara. Ni zu baiño iru urte naz gazteago. Bai, Printzipeak asko maite nau ni. Uste dot neugaz ezkonduko dala: Printzesa au, bear bada, ez da emen luzaro egongo. Ara: ba doa, ba doa... (Erlojua orduak joten asi da: Bat! Bil!...)**
- PRINTZIPEAK **Ez, ez zaitex joan oindiño, Printzesa eder ori! Zeure izenik bere ez dozu esan... (Errauskiñe, ariñeketan ateruntz).**
- ERRAUSKIÑE **Bai, joan egin bear dot, joan egin bear dot!**
- PRINTZIPEA **(Aren atzetik, ariñeketan): Itxaron! Itxaron! Gauzatxu bat esan bear deutsut: Zeu zara nik egundo ikusitako Printzesarik ederrena! Zeu zara... (Errauskiñe atetik kanpora doa, arin be arin. Urregorritzko oiñetako txiki bata galdu egiten dau. Printzipeak aurkitzen dau oiñetaketxua. Bien bitartean, erlojuak, apurka-apurka, gabeko amabiak joten ditu).**
- PRINTZIPEA **(Kanpora doa, deika): Nun dago ori? Nun dago ori? Nik ezin dot ikusi... (Gero Printzipea gela barrura biurtzen da. Urregorritzko oiñetako txikia dakar eskuan. Otsein bati emoten deutso, esanez): Artu oiñetaketxu au, ta, datorren goizean, eroan egizu etxerik etxe, uriko etxe guztietara. Zera aurkitu bear dozu: gaur gabean emen egon dan Printzesa eder ori nor dan. Nik ez dakit orren izenik; baiña auxe da bere oiñetako bata: txiki-txikia da, izan bere! Ez dot uste beste neskatilla batek jantzi aal izango dauanik au. Bi-llatu egizu, ba; orrexegaz ezkondu gura dot.**

ERRAUSKIÑE-REN ETXEAN. BIARAMONEAN

(*Ana, Joana ta Errauskiñe leengo gelan dagoz irurak. Errauskiñe lapikokoa egosten; beste aizta biak, josten*).

JOANA **Oi! A bai ba zan gauza polita, Errauskiñe! Zuk ez zenduan ikusi bart Printzesa eder a. Ez eban emon gura izan bere izenik, baiña lirain-liraifña zan.**

ANA **Bai. Orrexegaz ezkondu gura dau Printzipeak.**

JOANA **Zelan dakizu zuk ori? Berak esan eutsun, ala? Zuk uste dozu, Printzipe orren barri dan-dana dakizula...**

ANA **Ta zuk uste dozu, Printzipea zeugaz ezkonduko dala, ezta?**

JOANA **Ez, ez dot nik olakorik uste.**

ANA **Bai, ba dozu.**

JOANA **Ez, ez dot. (Asarretu egiten dira... Ama sartzen da. Amagaz batera otsein bat dator barrura).**

AMA **(Otseiñari): Aurrera. Zer gura dozu?**

OTSEIN **Ni Printzipearen otseiña naz. Oiñetako txiki-txiki bat dakart emen. Printzipeak auxe agindu deust: uri onetako neskatilla guztiak jantzi bear dabela oiñetako au...**

ANA **A, bai. Ba dakit: Printzipea Printzesa ederraren billa dabil...**

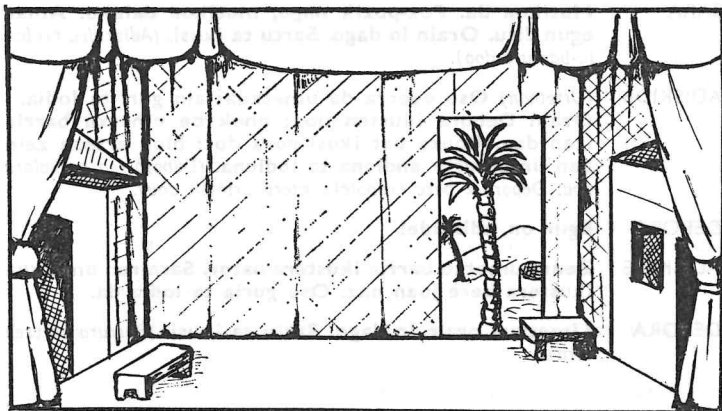
JOANA **Ekarri neuri oiñetako txiki ori. Neuk jantzi baietz!**

ANA **Neuri, neuri, emoidazu neuri!**

JOANA **Ez, leenengo neuri. Au ni baiño gazteagoa da-ta!**

AMA **(Artu oiñetako otseiñaren eskutik, eta Ana-ri emoten deutso): Jantzi zeuk, Ana, oiñetaketxu polit au. (Baiña Ana-k ezin dau jantzi oiñetako; izan bere, au txikiegia da).**

- JOANA (Pozik): **Ikusi dozu? Zuk ezin dozu jantzi oiñetako txiki au. Emoidazu neuri.** (Ana-k, asarre, bota egiten dau oiñetakoa). (Printzipearen otseiñak Joana-ri emoten deutso).
- JOANA **Oso txikia da, izan bere, oiñetako au; baiña nik jantziko dot, bai orixe!** (Nekez, baiña jantzi dau oiñetakoa. Sutondorantz doala, jausi egiten da. Atara oiñetakoa ta jaurti egiten dau. Gero, negar baten asten da).
- JOANA **Ai! Ai! Oiñetako au ezin dau iñork jantzi: txikiegia da au, edozein oiñerako.**
- ERRAUSKIÑE **Neuk baietz jantzi oiñetako ori.**
- AMA, JOANA, ANA { **Zuk? Ez! Ez! Zuk ezin dozu sartu zure oiñetan zapatxu ori; txikiegia da zure oiñerako.**
- OTSEIN **Printzipeak agindu dau, neskatilla guztiak jantzi bear dabela oiñetako au.** (Errauskiñe-ri emoten deutso zapatea. Errauskiñe jesarten da. Berealaxe jazten dau oiñetakotxua).
- ANA **Ene! Jantzi egin dozu, bai; baiña ezingo dozu orregaz pausurik egin...** (Errauskiñe zutundu egiten da).
- JOANA **Ez, ezetz ibilli...** (Errauskiñe ibili dabil).
- JOANA **Ene! Ta bai! Ibili dabil...** (Errauskiñe-k, orduan, kolkoan gordeta daukan beste oiñetakotxua ataraten dau, ta au bere jantzi egiten dau).
- ANA **Zer!**
- JOANA **Baiña, nun aurkitu dozu, ba, beste oiñetako ori?**
- OTSEIÑAK **Au poza! Zeu zara, bai, Printzesa ederra. Zeu zara Erregeak billatzen dauana.** (Errauskiñe-ri mun emoten deutso eskuan... Maitagarria sartzen da ta Errauskiñe-ren aurrean gelditzen da, zutunik, irri-barreka... Errauskiñe atera doa. Printzipea sartzen da, poz-pozik).
- PRINTZIPEA (Errauskiñe-ri eskuan mun emonaz): **Oi, neure Printzesa laztan ori! Ederra ziñan zeure sorgin-jantziagaz, lora antzeko jantzi zuri aregaz... Baiña, ederragoa zara onetaraxe jantzita: neskatilla txiro (pobre) baten antzera... Ara: zeugaz ezkondu gura dot nik. Eta beti-betiko maite izango zaitut, neure Erregiña eder ori!**

SALOMON ERREGE ONA

Lagunak:

SARA
DEBORA
ADISKIDE BAT (andrazkoa)
SALOMON ERREGEA
GIZON BAT ezpata bategaz
GIZON BI
BESTE GIZON BATZUK

LENENGO AGERRALDIA:

TXABOLA BI

(Sara bere txabolako atean dago).

ADISKIDE Egun on! Zure umetxu barria ikusten etorri naz. Mutikoa ala neskatoa da?

- SARA **Mutikoa da. Poz-pozik nago, mutikoa dalako. Amar egun ditu. Orain lo dago. Sartu ta ikusi.** (*Adiskidea txabola-barrura doa*).
- ADISKIDE (*Urtetean*) **Oso ederra da umetxua; ain guri ta lodia... Orain Debora ikusten noa: onek be umetxu barria izan dau. Gauza bat ikusi gura dot: bion artean zein dan umetxurik andiena ta lodiena.** (*Debora-ren txabolara doa. Debora-k bere txabolako atera urteten dau*).
- DEBORA **Egun on, adiskide!**
- ADISKIDE **Zeure umetxu barria ikustera nator. Sara-ren umetxua ikustera bere joan naz. Oso guria ta lodia da.**
- DEBORA **Umetxua orain lo dago. Sartu ta ikusi.** (*Barrura sartzen dira*).

BIGARREN AGERRALDIA:

LEENGO LEKUAN. GAUAZ

- DEBORA **Ta orain zer egingo dot nik? Zer egingo dot? Nire umetxua il egin da!... Orain Sara-k ba dauka umetxu bat, eta nik bapez. Ba dakit zer egin: artuko dot, bai, neure umetxu ildakoa, ta Sara-ren umetxuagaz truk egingo dot.**
(Sara-ren txabolara sartzen da. Gero, umetxu bat besoetan dakarrela urteten dau. Bere txabolara sartzen da. Sara-ren txabolara daroa gero bere umetxu illa).

IRUGARREN AGERRALDIA:

LEENGO LEKUAN. GOIZEAN

(Sara negarrez dator Debora-ren txabolara).

- DEBORA **Egun on, Sara! Zergaitik zagoz negarrez?**
- SARA **Umetxua il egin jat! Ain pozik nengoan ni, lotara joan giñanean! Gaur goizean, bere billa joan nazanean, ilda**

aurkitu dot... Ilda dagoala, ez dauko berak nire umetxuaren antzik... (Negarrez barrero bere. Adiskidea sartzen da).

ADISKIDE: Zergaitik dago Sara negarrez?

DEBORA Umetxua il egin jako-ta.

ADISKIDE Oi, Sara gaixoa! Ain pozik egoan atzo zure umetxua, nik ikusi nebanean!

SARA Bai, neuk bere ez dakit zelan il dan... Eta umetxu illak ez dauka nire umetxuaren antzik... Debora-ren semetxuak dauka nire semetxuaren antza. (Debora asarratu egiten da).

ADISKIDE Bai? Neu joango naz Debora-ren umetxua ikustera. (Sartzen da).

SARA Debora, ez asarretu! Ni oso triste nago; ez dakit zer diñodan bere...

DEBORA Sara gaixoa!... Baiña ez dozu esan bear, nire semetxuak zure semetxuaren antzik daukanik. (Adiskideak urteten dau txabolatik).

ADISKIDE Umetxu onek Sara-ren umetxuaren antza dauko. Nik uste dot Sara-ren semetxua dala.

DEBORA Ori esaten badozu, ni asarretu egingo naz. Guk adiskide onak izan bear dogu. Ez dogu bear emen asarrerik.

SARA Neuk bere ez dot gura asarrerik; baiña, nire ustez, zuk niri semetxua ostu egin deustazu.

DEBORA Zu andra gaiztoa zara! Zeure umetxua il egin jatzu-ta, orain neurea ostu gura dozu zuk... Zoaz emendik!

ADISKIDE Ba dakit nik zer egin: joango gara, bai, ta umetxu illa onaxe ekarriko dogu. Orduan, umetxu biak aurrean ikusirik, jakingo dogu zein dan umetxu illa: Sara-ren semea ala Debora-rena. Ume biak ikusi nebazan nik, biak bizirik gozala...

DEBORA Ez, ez; nik ez dot ikusi gura umetxu illa. Ez dozu ona ekarri bear.

SARA Zuk ez deutzazu lagundu gura adiskide oni. Nire ustez, andra gaiztoa zara zu. Asarretu egin bear dot zugaz.

ADISKIDE **Emen ez dogu asarrerik bear. Erregeagana eroango dogu gure auzi au.**

SARA **Bai, ederto. Goazen Salomon Erregeana. Errege ona da Salomón. Berak esango deusku zein umetxu il dan... Ekarri zure semetxua, Debora.**

LAUGARREN AGERRALDIA:

SALOMON ERREGAAREN ETXE-AURREA

(Ba datoz iru emakumeak Erregearen etxera. Morroi bat dago, zutunik, ate-aurrean).

MORROI **Zer gura dozue?**

SARA **Erregea ikusi gura dogu.**

MORROI **Erregeak ez dau iñor ikusi gura. Lo dago. Gaur ezin dozue Erregea ikusi.**

DEBORA **Orduan, goazen etxera. Erregeak ez gaitu ikusi gura.**

ADISKIDE **Ez, gaur ikusi bear dogu Erregea. Zoaz, mesedez, eta itandu ea artuko gaituan... Morroi alper bat zara zu!**

MORROI **Ni ez naz alperra. Ondo dakit nik Erregea Errege andi bat dana. Ez deutse berak barbarik egingo emakumetxu batzuei. Ganera, zuen umetxu ori negarrez asiko da ta zarataka... Zoaze barriro zeuen etxera.**

DEBORA **Bai, nire umetxu au negarrez ta zarataka asiko da, Erregea ikustean. Etxera joan bear dogu.**

ADISKIDE **(Artu diru batzuk eta morroiaren eskuan ipinten ditu) Morroi ona izan zaitez. Zoaz eta itandu ea Erregeak ikusiko gaituan ala ez.**

MORROI **Itxaron, ba, emen. Oraintxe joango naz eta itanduko dot. (Ba doa morroia).**

SARA **Gizon gaiztoa da morroi ori: emakumetxu batzuk dirua emon bear berari, Erregea ikusiko badabe (Ba dator morroia).**

MORROI **Bai, ikusiko dozue Erregea. Sartu, mesedez.**

BOSTGARREN AGERRALDIA:

SALOMON ERREGEAREN ETXE-BARRUAN

(Iru emakumeak Erregearen aurrean dagoz, zutunik).

ERREGE **Zein da zuen auzia?**

SARA **Errege jauna! Nik semetxu bat dot. Debora-k be semetxu bat dau... Baiña umetxu bata il egin da. Umetxu illak Debora-ren umetxuaren antza dauka; nire ustez Debora-k ostu egin eban nire semetxua, berea il zanean.**

DEBORA **Errege jauna! Sara asarre dago, semetxua il jakolako. Nire semetxua ikustera etorri zan au; ta nire semetxua ikusi ebanean, beretzat artu gura izan eban, berea il egin jakolako.**

ADISKIDE **Errege jauna! Nik umetxu biak ezagutzen ditut (*dodaz*). Nire ustez, ildakoa Debora-ren semetxua da. Nire ustez, Debora-k ostu egin eban Sara-ren umetxua, Sara lotan zala.**

ERREGE **Deitu ezpatariari. Ta esan ezpatea ekarteko. (*Gizon bat sartzen da. Ezpata andi bat dakar eskuan*).**

MORROI **Errege jauna! Emen dago ezpataria.**

ERREGE **Orain, ekarri ona umetxu ori. (*Morroi batek, artu Debora-ren umetxua, ta Erregearen aurrera daroa*). Errege zuzena naz ni. Ez dakit umetxu au zeñen semea dan. Ez dakit Debora-ren semea dan, ala Sara-ren semea. Baiña nik zuzena izan bear dot biokaz. Ara, auxe egingo dot: artu, bai, umetxua, ta ebagi, zati bitan. Orduan, umetxu onen erdi bata Sara-rentzat izango da, ta beste erdia Debora-rentzat.**

DEBORA **Bai, bai. Errege ona da gure Erregea. Ebagi umetxua zati bitan.**

SARA **Baiña umetxua il egingo da!**

ERREGA : Bai, umetxua il egingo da. Baiña bako txak umetxu onen erdi bana izango dozue. Olan ez dozue aurre-rantzean auzirik izango.

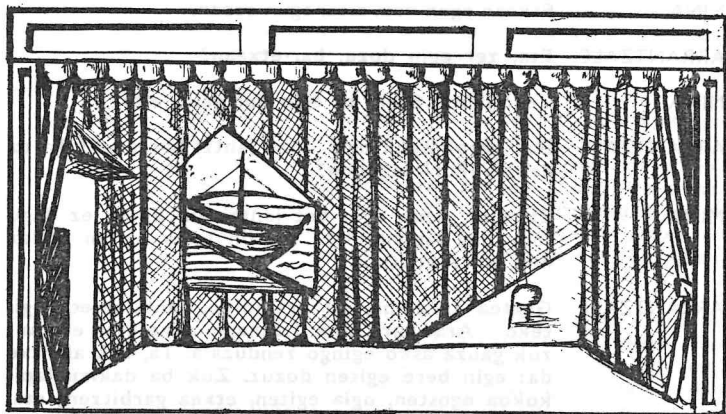
SARA Errege jauna! Gorde bizirik nire semetxu au! Ez zaitu umetxua! Emon Debora-ri umea! Bizi daitela umetxu au!

ERREGA Debora-ri ez; emon umetxua Sara-ri. Umetxuaren bizia gura dan Sara-k: olantxe igarri dot Sara dala umetxu onen ama. Debora andra gaiztoa da. Sara-ren semetxua ostu egin eban orrek. (Gizon bik kanpora daroe Debora).

ADISKIDE Errege zuzena da gure Erregea. Ona, bai, Salomon Erregea!

DANAK Ona, bai, Salomon, gure Erregea. Zuzena, Salomon Erregea. Bizi bedi luzaro gure Erregea!

A M A I A

DRINGILIN DRON

Antzezleriak:

Arrantzale bat

MINA, neskatilla bat

Erregea

Erregearen otsein bi

GIZONTXUA

Erregiñearen seintxua

Erregiñearen neskame bat

Atso zaar bat (Erregiñearen neskamea au bere)

Erregiñearen beste otsein-neskame batzuk

1-GO AGERRALDIA:

ARRANTZALEAREN TXABOLA AURREAN

(Arrantzale zaar bat, sareak konpontzen. Minak urteten dau txabolatik eta jesarri egiten da).

ARRANTZALE Nun egon zara, Mina?

- MINA Etxean egon naz, aita, egun osoan.
- ARRANTZALE Eta, zer egin dozu, ba, etxean?
- MINA Zer? Jantzi barri au egin dot gaur, aita.
- ARRANTZALE Bai, gero? Zeuk egin dozu jantzi barri ori? Ta ez deutsu iñork lagundu?
- MINA Ez, aita, neuk egin dot jantzi au. Emen ez dago iñor niri laguntzeko... Orain neuk egiten dodaz nire jantzi guztiak.
- ARRANTZALE Gaztea zara, ba, zu oraindiño, jantziak-eta egiteko... Ara: zure ama il zanean, auxe esan eustan: zuk gauza asko egingo zenduzala. Ta, bai, alantxe da: egin bere egiten dozuz. Zuk ba dakizu lapikokoa egosten, ogia egiten, etxea garbitzen; eta, orain, zeure jantziak bere zeuk egiten dozuz; ta, jantzi politak, gero! Nik uste dot, nire arrain-sareagaz bere, urregorritzko jantzia egingo zeunkeala zuk! Bai, orixe egiten bere jakin baietz zuk! Ja, ja, ja! Neure alabatxu ori!
- MINA Ez, aita; nik ezin dot egin urrezko jantzirik zure arrain-sareagaz.
- ARRANTZALE (*Zutundu egiten da. Gero, neskatillari, besarkatuz, mosu egiten deutso*): Bai, baietz jakin! Baietz jakin! Ba dakit nik orixe bere egingo zeunkeana. (*Erregea sartzen da. Otsein bi datoz beragaz*).
- ERREGE Egun on, arrantzale! Zeure alabea dozu neskatilla eder au?
- ARRANTZALE Bai, Errege jauna; neure alabea dot neskatilla eder au... Ederra da, bai; ta, ganera, gauza asko dakiz onek egiten: gazte-gaztea izan arren, ba daki lapikokoa egosten, ogia egiten, etxea garbitzen, eta jantzi politak egiten bere bai! Urrezko jantzi bat bere egingo leuke onek arrain-sare bategaz...
- MINA Ez, Errege jauna; nik ezin dot egin urrezko jantzirik arrain-sare bategaz... Nire aita zaar-zaarra da, bai, ta zer diñoan bere ez daki. (*Mina txabola barrura doa, negar baten*).

ERREGE (Otseñei): **Ekarri neskatilla ori neure jauregira... Urrezko jantzi bat egin bear dau arrain-sare bategaz, edo, bestela, il egingo dot.**

ARRANTZALE (Negarrez): **Errege jauna, ez egin olakorik! Ez il nire alabatxu au! Bai, gauza asko dakiz onek egiten; baiña ezin dau, ez, urrezko jantzirik egin arrain-sare bategaz... Ez egizu eroan emendik! Begira: ni oso zaarra naz, Errege jauna; nire emaztea antxiña il zan... Mina kanpora badoa, nork egosiko dau nire lapikokoa? Alabatxu orixe da niretzat dan-dana. Nik asko maite dot. Ez egizu, arren, eroan emendik!**

ERREGE **Zeuk esan dozu, urrezko jantzia egiten bere ba dakiala neskatilla onek arrain-sare bategaz. Berorren aita zara, ta ondo ezagutzen dozu: orduan, ba dakit nik ori egiten bere jakingo dauala... Ain zuzen bere, olakoxe jantzi bat gura dot nik.**
(Erregea ba doa, bidean aurrera. Otsein biak, oratu besoe-tatik neskatileari, ta ba daroe. Aita txabolara sartzen da, negar ta negar).

2-GARREN AGERRALDIA:

ERREGE-JAUREGIKO GELATXU BATEN

(Mina jesarrita dago, leio-aurrean. Negar-zotinka dago. Arrain-sare bat dauka eskuetan. Beste arrain-sare bat, otzara baten, bere oiñetan. Gelearen alboko atea itxita dago).

MINA **Zer egingo dot nik? Zer egingo dot? Erregeak diño, jantzi bat egin bear dodala nik. Urrezko jantzi bat egin bear dot erregearentzat arrain-sare onegaz. Baiña nik ezin dot ori egin! Eta, egiten ezpadot, gaur gabean il egingo nau Erregeak. Ai ene! Zer egingo dot nik?... Ama! Amatxu laztana! salbau nagizu! salbau nagizu!... (Makurtu burua, ta negarrez asten da... Gerotxuago, Gizontxu txiki-txiki bat sartzen da gelan: sudurra luzea dau; soiñekoak, zaarrak...)**

GIZONTXUA **Egun on, neskatilla on ori! Zergaitik zagoz, ba, negarrez?**

MINA Erregeak agindu dau, urrezko jantzi bat egin beadodala nik arrain-sare onegaz; ta nik ezin dot ori egin. Nik ez dakit ori zelan egiten dan.

GIZONTXU Zer emongo deustazu, ori neuk egiten badot zure ordez?

MINA Zer? Ona emen pitxi batzuk. Auxe da nik daukadan guztia. Neure amarenak zirean pitxiok... Ai, nik uste izan dot amatxok salbauko nauala, baiña... (Gizontxuak artzen ditu pitxiak. Gero, arrain-sarea artzen dau eskuetan).

GIZONTXU (Bertsotan):

«Arrain-saretxu, arrain-sare: biurtu zaitetz, biurtu urre!... Jauregi eder bat erosteko, pitxiok ditut nik salduko...»

(Gizontxuak otzaran izten dau arrain-sarea. Gero, urre gorrizko jantzi eder bat ataraten dau otzaratik. Minari emoten deutso).

MINA Ene! Au da jantziaren ederra! Eskerrik asko, eskerrik asko zuri, lagun on orri... Oi! Orain, etxera joateko esango deust Erregeak. Au poza! (Gizontxuak alde egiten dau).

3-GARREN AGERRALDIA:

LEENGO GELEA BERA. BIARAMONEAN

(Mina leio-aurrean dago, kanpora begira. Erregearen otsein bat sartzen da. Otzara bat dakar eskuetan. Mina-k begiratzen deutso).

MINA Zer? Pozik artu dau Erregeak urrezko jantzia?

OTSEIN Bai orixe! Poz pozik artu dau Erregeak urre gorrizko jantzia. Ta, orain, beste olakoxe jantzi bat gura dau.

MINA Zer? Beste jantzi bat? Ai, nik ezin dot egin beste jantzirik. Erregeak larregi eskatzen dau.

- OTSEIN** Erregeak agintzen dauana egin bear dozu zuk. Eta Erregeak beste urrezko jantzi bat gura dau... Egin bere, gaur bertan egin bear dozu; bestela, ba dakizu: il egingo zaitu! *(Otseñak arrain-sare bat emoten deutso, otzara baten. Mina jesarri egiten da. Negarrari emoten deutso. Otseña kanpora doa).*
- MINA** Ai ene! Ai ene! Zer egingo dot nik?... **Gizontxul Lagunduko deustazu barriro?** *(Gizontxua sartzen da).*
- GIZONTXU** Egun on, neskatilla on ori! Zergaitik zagoz negarrez? **Atsegin izan jako Erregeari urrezko jantzia?**
- MINA** Bai, bai. **Atsegin izan jako Erregeari urre gorritzko jantzia. Orregaitik, beste alakoxe jantzi bat gura dau orain. Baiña nik ezin dot egin jantzirik!**
- GIZONTXU** Zer emongo deustazu, ori neuk egiten badot zure ordez?
- MINA** Zer emon? Ereztun auxe baiño ez daukat nik. Neure amatxorena zan au bere. Ez, nik ez deutset au emon gura. Larregi maite dot amatxoren ereztun au.
- GIZONTXU** Ez? Zer, ba? Ez dozu gura urrezko jantzia, ala?
- MINA** Bai, bai... **Emen dozu ereztuna.** *(Mina-k emoten deutso ereztuna).*
- GIZONTXU** *(Bertsotan):*
**«Arrain-saretxu, arrain-sare:
 biurtu zaitetz, biurtu urre!...
 Jantzi ederrak egiteko,
 ereztun auxe nik salduko...»**
- (Gizontxuak otzaran sartzen dau arrain-sarea. Gero, urre gorritz egindako jantzi polit bat ataraten dau. Mina-ri emoten deutso).*
- MINA** Eskerrik asko, eskerrik asko zuri, laguntxu maitagarri orri. **Barriro salbau nozu. Milla esker!** *(Gizontxuak alde egiten dau).*

4-GARREN AGERRALDIA:

LEENGO GELEA BERA. BIARAMONEAN

(Mina leio-aurrean dago, kanpora begira. Erregearen Otseina sartzen da. Otzara bat dakar eskuetan. Mina-k begiratzen deutso).

- MINA** Zer? Joan naiteke orain neure etxera?
- OTSEIN** Etxera! Erregeari poz aundia emon deutso zure jantzi barriak. Oso ederra da, izan bere. Orain, beste olakoxe jantzi bat dau gura Erregeak.
- MINA** Ai ene! Erregeak larregi eskatzen dau. Nik ezin dot egin beste jantzirik. Ez, ezin dot egin!
- OTSEIN** Ara: beste urrezko jantzi bat egiten badozu, Erregiña egingo zaitu! Erregeak zeugaz^zezkondu gura dau...
- MINA** Bai, gero? Erregiña izango naz? O! O! Pozik bere izango nintzake ni Erregiña!... Baiña, zer egingo dot? (Otseiñak otzarea emon eta urten egiten dau).
- MINA** Orain, Gizontxuari emoteko bere, ez daukat nik beste ezer... Zer egingo dot? (Gizontxua sartzen da).
- GIZONTXUA** Egun on, neskatilla on ori! Zer? Gura dozu, barriro bere, nire laguntzarik?
- MINA** Ai, adiskide; gura dot, bai, barriro bere, zure laguntza eder ori. Begira: beste urrezko jantzi bat egin bear dot Erregearentzat. Gero, Erregiña egingo nau Erregeak... Baiña nik ezin dot egin urrezko jantzi ori.
- GIZONTXU** Zuk ez; baiña zer emongo deustazu, neuk egiten badot ori zure ordezt?
- MINA** Ez daukat beste ezer, zuri emoteko. Eroan dozuz nire pitxiak eta ereztuna, ta orain ez daukat beste ezer... Ai ene! Il egin bear dot! (Leiotik kanpora begiratzen dau).
- GIZONTXUA** Ara: Erregiña izango zareanean, sein (ume) bat izango dozu... Esaidazu, ba, seintxu ori neuri emon-

go deustazula. Ori agintzen badeustazu, orduan neuk egingo dot jantzia, berrero bere, zure ordez.

MINA

Neure seintxua emon? Ez orixe? Nik ez dot emon-go neure umerik... Baiña emen ez dago beste biderik... Ta, nork daki?... Bear bada, ez dot izan-go umerik... Bai, aginduten deustut: zeuretzat izango da nire umetxua.

GIZONTXUA

Ederto. (Bertsotan):

«Arrain-saretxu, arrain-sare:
biurtu zaitetz, biurtu urre.
Jantzi eder baten truke,
ni seintxu eder baten jabe!»

(Gizontxuak sartzen dau otzaran sarea. Gero, urre gorritzko jantzi eder bat ataraten dau otzaratik. Mina-ri emoten deustu jantzi ori. Mina ixilik gelditzen da. Gizontxuak alde egiten dau).

5-GARREN AGERRALDIA:

URRENGO URTEAN. JAUREGIKO GELA BATEAN

(Mina orain Erregiña eginda dago. Jantzi gorri polit bat dauka soiflean eta oiñetako gorriak ditu. Seaskatxu baten ondoan dago jesarrita. Seintxu bat dago seaskan. Mina seintxuari berbetan).

MINA

(Kantuz)

«Bonbolontena, ene laztana,
ez egin lorik basoan;
azeritxuak eroango zaitu,
erbia zaralakoan...»

Neure umetxu ori! Zenbat maite zaitudan, laztan ori! Orain, neskatotxu polit bat zara, ta, egunen batean, andra eder bat izango zara... Orain, Printzesa txiki bat baiño ez zara; baiña, egunen batean, zer izango zara zu? Erregiña!!!... Ta mire aita arrantzale bat baiño ez zan. Gure amak ikusiko baleu! Baiña a ilda dago. (Berrero asten da seintxuari kantaten, eta Gizontxua sartzen da).

GIZONTXUA Egun on, Erregiña! Emen nator ni, zure seintxuaren billa. Neurea izango zala agindu zenduan zuk, ezta?

MINA Ai ene! Ez, ez! Nik ezin dot egin olakorik! Nik zelan emon alabatxu au? Ez, larregi maite dot, iñori emoteko...

GIZONTXUA Ezetz? Zer da ori? Neurea izango zala, agindu zenduan zuk. Ez aaztu, gero! Iru jantzi eder egin nebazan nik zuretzat, irurak urre gorritzakoak... Zeure seintxu ori emon gura ezpadeustazu, neuk esango deusatz egi guztia Erregeari; ta, orduan, Erregeak il egingo zaitu...

MINA Bai, alantxe da: agindu neutsun, bai, zeurea izango zala nire seintxua... Baiña nik larregi maite dot alabatxu au. Ez, ezin deusatz nik iñori emon neure alaba bakar au... Ara: neure aberastasun guztiak emongo deusatz, baiña umerik ez. Erregeak aberastasun aundiak emon deusatz: orreixek guztioak emongo deusatz...

GIZONTXUA Ez, nik ez dot gura zure aberastasunik. Nik zure seintxu ori gura dot: neuretzat izango zala esan zenduan zuk, eta orixe da nik gura dodana. (*Mina negarrez asten da*).

GIZONTXUA Ikusten dot, bai, asko be asko maite dozula zeure alabatxua. Begira: iru eguneko epea emoten deusatz, beste bide bat billatzeko... Zuk ez dakizu oraindiño nire izena zein dan. Ba, nire izena zein dan igarri bear dozu; neure izena esan bear dozu. Ni egunero etorriko naz zugana, ta egun bakotxean zazpi izen esango dozuz. Eta, nire izena zein dan jakiten badozu, orduan ez dot eroango zure alabatxua... Agur, ba, ta biar arte! (*Gizontxuak alde egiten dau. Erregiñeak txilin bat jotzen dau. Berealaxe sartzen da otsein bat*).

MINA Gizontxuaren izena igarri bear dot... Deitu, mesedez, beste iru otseini, ta zoaze erririk erri. Zeuen zaldi bizkorrak artu, ta ibili bide guztietatik. Uri guztietara joan bear dozue; ta bizkor joan bere, gero! Erreiñu onetako gizon guztien izenak jakin

bear dodaz... Arin, baiña, arin! Iru egun baiño ez dodaz nik, Gizontxuaren izena jakiteko-ta! Ez egon geldi! Zoaz arin! (Otseiña ba doa. Erregiñea seintxuari begi-begira. Gero, artu besoetan eta laztandu egiten dau, bein eta barriro).

6-GARREN AGERRALDIA:

BIARAMONEAN; ATZOKO GELAN

(Erregiñea jesarrita, sutondoan. Besoetan dauka alabatxua. Gizontxua sartzen da).

- GIZONTXUA **Egun on, Erregiña! Emen nator, ba... Ba dakizu nire izena?**
- MINA **Enrike ete da zure izena?**
- GIZONTXUA **Ez, ez da ori nire izena.**
- MINA **Tomas ete da, ba?**
- GIZONTXUA **Ez, ba, ori bere ez da nire izena.**
- MINA **Jon ete da?**
- GIZONTXUA **Bai zera!**
- MINA **Peru ete da?**
- GIZONTXUA **Ez, Peru bere ez.**
- MINA **Praisku ete da, ba?**
- GIZONTXUA **Ezta.**
- MINA **Manu?**
- GIZONTXUA **Ez.**
- MINA **Orduan, Karlos izango da...**
- GIZONTXUA **Ezta... Esan dozuz zazpi izenak. Gaurkoz, naikoa da... Beste egun bi dozuz. Gero, zure alabatxua neurea izango da ta neure etxera eroango dot.**

(Gizontxua kanpora doa. Erregiñeak seaskan izten dau seiña. Gero leiora doa. Ipiñi burua beso ganean, eta negarrari emoten deutso. Gerotxuago txilin bat joten dau. Otsein bat sartzen da).

MINA Ez itandu beste gizon-izenik. **Nik uste dot, sorgin-izen bat dauala arpegi motzeko Gizontxu orrek. Lagundu niri, mesedez, danon artean, zazpi sorgin-izen gogoratzen.**

OTSEIN **Bai, bai; lagunduko deutsugu, Mina Erregiña. ¡(O-tseiñak alde egiten dau).**

7-GARREN AGERRALDIA

BIARAMONEAN; LEENGO GELAN

(Mina Erregiña sutondoan dago, jesarrita. Umea besoetan dauka. Gizontxua sartzen da).

GIZONTXUA **Egun on, Erregiña! Ba dakizu gaur nire izena?**

MINA **«Bizar-luze» ete da?**

GIZONTXUA **Ez, ez da ori nire izena.**

MINA **«Sudur-aundi» ete da?**

GIZONTXUA **Ez.**

MINA **«Arpegi-motz»?**

GIZONTXUA **Ezta.**

MINA **Orduan, «Azeri-begi»?**

GIZONTXUA **Bai zera!**

MINA **«Paita-anka» ete da, ba?**

GIZONTXUA **Ori bere ez.**

MINA (Geroago ta larriago) **«Buru-aundi» ete da?**

GIZONTXUA **Ez... Gaurkoz, beste izen bat. Orixe izango da azkenengoa.**

- MINA:** Zera ete da, ba? «Txarri-belarri?»
- GIZONTXUA:** Ezta... Esan dozuz, gaur bere, zazpi izenak. Naikoa da, gaurko. Biar etorriko naz, azkenengoz. Ta, ba dakizu: biar ez badakizu nire izena zein dan, neure etxera eroango dot zure alabatxua. Agur, ba, eta biar arte! (*Gizontxua kanpora doa. Erregiñeak seaskan izten dau umea; ipiñi burua beso ganean, ta negar baten asten da. Gero, txiliña joten dau. Otsein bat sartzen da bealaxe*).
- OTSEIN:** Emen nago, Mina Erregiña. Zer egin bear dot zure alde? (*Erregiñea, gora begira. Ara ta ona dabil gelan, arin-arin. Larri dago. Gero, seintxuaren seaskara doa. Artu alabatxua besoetan eta laztandu egiten dau*).

8-GARREN AGERRALDIA:

BIARAMON GOIZEAN: ATZOKO GELAN

(*Erregiñea ara ta ona dabil, gelan arin-arin. Besoetan dauka seintxua. Laztandu egiten dau, bein eta barriro. Ibili dabil, beste apur baten. Gero, txiliña joten dau, ta Atso Zaar bat sartzen da, neskamea*).

- MINA:** Biurtu dira otseiñak?
- ATSO ZAAR:** Bat ezik, beste dan-danak, Erregiña.
- MINA:** Ba, nigana ez da iñor etorri... Zergaitik ez dira nigana etorri?
- ATSO ZAAR:** (*Negarrez*) Ez dauke ezer zuri esateko. Ez dabe iñun aurkitu Gizontxuaren etxerik...
- MINA:** (*Seintxua laztanduz*): Ene alaba laztana! Eldu da azken ordua! Nork salbauko zaitu zu orain? (*Laztandu egiten dau*). Baiña, Gizontxuak ez zaitu, ez, emendik eroango. Neuk salbauko zaitut zu! Bai. Egi osoa esango deusat Erregeari; berak il egingo nau ni; baiña, Gizontxuak ez zaitu eroango bere etxera, polit oril (*Erregiñeak seaskan izten dau seiña. Atera doa... Otsein bat sartzen da, ariñeketan. Berotuta dator, izerditan. Autsez beterik dagoz bere soiñekoak. Oiñetakoak bere, autsez beterik... Bizkor berba egiten dau, arnasa estuka...*)

- OTSEIN** Erregiña: ikusi dot Gizontxua... Txabola baten aurrean... An ibili da... su-ganean lapikokoa egosten... Gero, sua amatu, ta jan dau lapikokoa... Orain, onuntz dator... Bera baiño leenago eltzeko, arifieketa baten etorri naz...
- MINA** Ta, zer esan dau? Esan dau bere izenik? Arin! Esan niri dakizun guztia!
- OTSEIN** Saltoka baten ibili da su-aurrean. Eta auxe abesten izan dau: *(Kantuz)*:
- «Sua, sua: egosi nire lapikoa!
Gaur gabean dator ona neskatoo!
Ja, ja, ja! Ni bai Gizontxua!
Gaur gabean ekarriko dot umetxua!
- Arrantzale baten alabea
egin neban nik Erregiñ;
baiña danak bardin, danak bardiñ:
orrek bere ezin esan, ezin jakiñ
DRINGILIN DRON nazala ni!! Ja, ja, ja!!»
- MINA** **DRINGILIN DRON! DRINGILIN DRON!** Zelako izena! Baiña orain ba dakit. Bai, ba dakit. Au poza! Orain ezingo dau eroan nire alabatxua. *(Artu besoetan umea, ta laztandu egiten dau, bein eta barriro, pozez beterik. Zarata bat entzuten da... Orduan, Otseiña ta Atso Zaarra kanpora doaz. Gizontxua sartzen da. Poz-pozik dagoala dirudi: eskuei igurdika dago).*
- GIZONTXUA** Egun on, Erregiña! Ta, zer? Ba ete dakizu orain nire izena? Ez aaztu, gero, auxe dala azkenengo eguna. Gaur nire izena esaten ezpadozu, neugaz eroango dot zure alabatxua.
- MINA** «Zaldi-buztan» ete da zure izena?
- GIZONTXUA** Ez, ez da ori nire izena.
- MINA** «Baba-lapiko» ete da, ba?
- GIZONTXUA** Ez. Ja, ja! *(Pozik)*. Bi esan dozuz. Orain beste bost bakarrik...
- MINA** «Asto-belarri», orduan?
- GIZONTXUA** Ez, ez da ori bere. *(Geroago ta pozago)* ja, ja, ja!

MINA **Zera izango da, bear bada... DRINGILIN DRON...**

GIZONTXUA *(Oso triste)* **Baiña, nork esan deutsu ori? Sorgiñen batek esan deutsu ori zuri. Bai, sorgiñen batek esan deutsu ori zuri...**

OTSEIÑAK ETA
ATSO
ZAARRAK *(Kanpotik, barrezka):* **Ja, ja, ja, ja!!**

MINA **Egun on, DRINGILIN DRON! Egun on... eta agur betiko! Zoaz arin-arin; bestela, geuk botako zai-tugu... (Alabatxuari) Laztan ori! (Gizontxuari): Agur, DRINGILIN DRON... eta eskerrik asko, ainbeste lagundu deustazulako!!**

MINA, ATSO
ZAARRA TA
BESTE OTSEIN
GUZTIAK *(Pozez beterik, kantuz):*

**«DRINGILIN DRON, egun on! (bis)
umetxu polita geurea da-ta,
alde emendik, t'or konpon!!»**

A M A I A

I Z T E G I T X U A

(Irakurgai oneitan agertzen direan barbarik gatxenetarikook)

Aberastasun . . .	riqueza	Jabe	dueño
abestu	cantar	jauregi	palacio
ain zuzen bere . . .	precisamente	Laguntza	ayuda
alargun	viudo, a	laztandu	acariciar, abra- zar
alde egin	marcharse	lirain	esbelto
andiki	magnate, noble	luzaro	por mucho tiempo
antxiña	hace mucho tiempo	Maitagarri	hada, amable
ariñeketan	corriendo	makurtu	inclinat
arnasa	respiración	Oratu	agarrar
asarre	enfado, enfada- do	otsein	morroi, criado
atsegin (izan) . . .	placer, gustar	otzara	cesta
aurrerantzean . . .	en adelante	Pitxi	joya
auzi	pleito	Sare	red
bakar	único	seaska	cuna
baratz	huerta	sein	niño de pecho
berealaxe	en seguida	Truk(e)	cambio
besar кату	abrazar	txilin	campanilla
biaramon	el día siguiente	Urdin	azul
bidar	vez	uri	población, ciu- dad
biurtu	volver	urre (gorri)	oro
epe	plazo	Zalburdi	carroza
ereztun	anillo	zarata	ruido
eskutitz	carta	zeregin	quehacer, ocu- pación
eun	tela, cien	zoriontsu	feliz
gela	habitación		
gertau	preparar		
gogoratu	recordar		
igarri	acertar		
igurdika	frotando		
irribarre	sonrisa		
itandu	preguntar		
izerdi	sudor		

FUNCOR

NEKAZARI - TRESNERIA

Pentsugintza, erabat makiña-bidez prestatua.

Leku-antolaketa bereziak, ale-garauak igartu, garbitu, bildu ta gorde egiteko.

Ale-garauen babesgarriak: jasogaillu, karreatzaille, mekanikazko eta kautxozko eroaleak.

Landa-ikullu ta korta-azierak, abelgorri eta txerrientzat.

Birrintzaille ta Naastaleak.

BURDIÑOLA

Burdiñ-galda auskara, iru eratara: burdiñ-utsezkoa, perlarrizkoa eta naastua.

Galdaketa bereziak, sail aundietarako.

FUNCOR, s. c. i.

ELORRIO (Bizkaia)